

Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 70/15
V Lucemburku dne 16. června 2015

Rozsudek ve věci C-62/14
Gauweiler a další

Program OMT ohlášený ECB v září 2012 je slučitelný s unijním právem

Tento program nákupu státních dluhopisů na sekundárních trzích nepřekračuje pravomoci ECB v oblasti měnové politiky a neporušuje zákaz měnového financování členských států

V tiskové zprávě ze dne 6. září 2012 oznámila Evropská centrální banka (ECB) přijetí určitých rozhodnutí týkajících se programu¹ opravňujícího Evropský systém centrálních bank (ESCB) k nákupu státních dluhopisů členských států eurozóny na sekundárních trzích², jakmile budou splněny určité podmínky. Účelem tohoto programu, který je běžně nazýván „program OMT“, je napravit narušení transmisního mechanismu měnové politiky vyvolané specifickou situací státních dluhopisů emitovaných některými členskými státy a zajistit jednotnost měnové politiky.

ECB totiž konstatovala, že úrokové sazby u státních dluhopisů jednotlivých států eurozóny tou dobou značně kolísaly a vykazovaly extrémní výkyvy. Podle ECB tyto výkyvy nebyly způsobeny jen makroekonomickými rozdíly mezi těmito státy, nýbrž měly svůj původ částečně i v tom, že za dluhopisy emitované některými členskými státy byly požadovány nadměrné rizikové premie, jež měly pokrýt riziko rozpadu eurozóny. Podle analýzy ECB tato zvláštní situace značně oslabila transmisní mechanismus měnové politiky ESCB a vedla k fragmentaci podmínek refinancování bank a úvěrových nákladů, což pak značně omezilo účinky impulsů ESCB na ekonomiku v podstatné části eurozóny.

ECB tvrdí³, že již samotné ohlášení tohoto programu stačilo k dosažení sledovaného účinku, tj. k znovunastolení transmisního mechanismu měnové politiky a jednotnosti této politiky. Více než dva roky od svého ohlášení tento program stále ještě nebyl uskutečněn.

Bundesverfassungsgericht (spolkový ústavní soud, Německo) má rozhodnout o několika ústavních stížnostech⁴ týkajících se součinnosti Deutsche Bundesbank (německá spolková centrální banka) při provádění programu OMT a tvrzené nečinnosti spolkové vlády a dolní komory spolkového parlamentu (Bundestag) v reakci na tento program. Účastníci původních řízení, kteří tyto ústavní stížnosti podali, tvrdí, že program OMT zaprvé nespadá pod mandát ECB a porušuje zákaz měnového financování členských států eurozóny a zadruhé porušuje zásadu demokracie zakotvenou v německém základním zákoně (Grundgesetz), a narušuje tak německou ústavní identitu.

Bundesverfassungsgericht se Soudního dvora táže, zda unijní Smlouvy opravňují ESCB k přijetí takového programu, jako je program OMT. Má mimo jiné pochybnosti o tom, zda tento program spadá do pravomocí ESCB, tak jak jsou vymezeny unijními Smlouvami, a klade si též otázku, zda je slučitelný se zákazem měnového financování členských států.

¹ „Rozhodnutí“ Rady guvernérů Evropské centrální banky ze dne 6. září 2012 o některých technických parametrech přímých měnových operací Eurosystému na sekundárních trzích státních dluhopisů.

² To znamená nikoli přímo od veřejnoprávních subjektů a orgánů dotyčných členských států, nýbrž pouze nepřímo od hospodářských subjektů, které je předtím nakoupily na primárním trhu.

³ Toto tvrzení nebylo před Soudním dvorem zpochybněno.

⁴ Tyto ústavní stížnosti byly podány několika skupinami jednotlivců, z nichž jedna je podporována více než 11 000 signatáři. Před předkládajícím soudem dále probíhá řízení o sporu mezi ústavními orgány, které zahájila Fraktion DIE LINKE im Deutschen Bundestag (parlamentní skupina DIE LINKE v dolní komoře spolkového parlamentu).

Soudní dvůr dnešním rozsudkem odpověděl, že unijní Smlouvy⁵ opravňují ESCB k přijetí takového programu, jako je program OMT.

K pravomocím ESCB

Soudní dvůr připomněl pravomoci ESCB, který je pověřen vymezením a prováděním měnové politiky (u níž má Unie ve vztahu k členským státům eurozóny výlučnou pravomoc), a zdůraznil, že v souladu se zásadou svěřených pravomocí nemůže ESCB platně přijmout a uskutečnit program přesahující oblast, která podle primárního práva spadá pod měnovou politiku. Aby bylo zajištěno dodržování této zásady, podléhají akty ESCB za podmínek stanovených Smlouvami soudnímu přezkumu Soudního dvora.

Soudní dvůr konstatoval, že **program OMT** s ohledem na své cíle a na prostředky, které byly stanoveny k jejich dosažení, **spadá pod měnovou politiku, a tudíž i do pravomocí ESCB.**

Tím, že program OMT směřuje k zajištění jednotnosti měnové politiky, přispívá k dosahování cílů této politiky, neboť tato politika musí být v souladu s unijními Smlouvami „jednotná“.

Dále tím, že směřuje k zajištění řádné transmise měnové politiky, může tento program zajistit jednotnost této politiky a zároveň přispět k dosažení jejího **hlavního cíle**, kterým je **udržení cenové stability**

Schopnost ESCB ovlivňovat vývoj cen prostřednictvím svých rozhodnutí v rámci měnové politiky totiž do značné míry závisí na transmissi impulsů, které vydává na měnovém trhu, do jednotlivých odvětví hospodářství. Snížená funkčnost transmisního mechanismu měnové politiky proto může způsobit, že rozhodnutí ESCB budou v části eurozóny neúčinná, a tím zpochybnit jednotnost měnové politiky. Dále vzhledem k tomu, že snížená funkčnost transmisního mechanismu narušuje účinnost opatření přijatých ESCB, je tím nutně ovlivněna schopnost ESCB zaručit cenovou stabilitu. Tato analýza nemůže být zpochybněna skutečností, že program OMT může případně přispět také ke stabilitě eurozóny (což spadá do hospodářské politiky). Opatření měnové politiky totiž nelze stavět na roveň opatření hospodářské politiky jen z toho důvodu, že může mít nepříjemný vliv na stabilitu eurozóny.

Pokud jde o prostředky zvažované v rámci programu OMT, tj. nákup státních dluhopisů na sekundárních trzích, Soudní dvůr uvedl, že jde o využití jednoho z nástrojů měnové politiky upravených unijními Smlouvami, které umožňují ECB a národním centrálním bankám obchodovat na finančních trzích s obchodovatelnými cennými papíry znějícími na euro formou nákupů a prodejů.

Specifické znaky programu OMT nedovolují tvrdit, že lze program OMT stavět na roveň hospodářskopolitickému opatření. Pokud jde zejména o skutečnost, že je uskutečnění programu OMT podmíněno úplným dodržáním programů makroekonomické konsolidace Evropského fondu finanční stability (EFSF) nebo Evropského mechanismu stability (ESM) ze strany dotyčných členských států, není zajisté vyloučeno, že by tyto znaky mohly nepřímo ovlivnit naplňování některých hospodářskopolitických cílů. Avšak takové nepřímé vlivy nemohou znamenat, že by měl být program OMT považován za hospodářskopolitické opatření, neboť z unijních Smluv vyplývá, že aniž je tím dotčen cíl cenové stability, ESCB podporuje obecné hospodářské politiky v Unii.

Podle Soudního dvora **program OMT neporušuje ani zásadu proporcionality.**

Zprvce, za takových ekonomických podmínek, na jaké poukazovala ECB k 6. září 2012, se mohl ESCB platně domnívat, že program OMT může přispět k cílům ESCB, a tím k udržení cenové stability.

Zadruhé tento program s ohledem na podmínky stanovené pro jeho případné uskutečnění, zejména s ohledem na to, že je striktně podřízen jeho cílům a je omezen na určité typy dluhopisů

⁵ Konkrétně článek 119 SFEU, čl. 123 odst. 1 SFEU, čl. 127 odst. 1 a 2 SFEU a články 17 až 24 Protokolu (č. 4) o statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky.

emitovaných členskými státy vybranými podle přesných kritérií vázaných na tyto cíle, nejde zjevně nad rámec toho, co je k dosažení těchto cílů nezbytné.

Zatřetí ESCB poměřil jednotlivé proti sobě stojící zájmy tak, aby se účinně zamezilo možnému vzniku nepříznivých důsledků při uskutečňování programu OMT, jež by byly zjevně nepřiměřené v porovnání s jeho cíli.

K zákazu měnového financování členských států

Soudní dvůr konstatoval, že tento zákaz nebrání tomu, aby ESCB přijal takový program, jako je program OMT, a uskutečnil jej za podmínek, za nichž intervence ESCB nemá účinek rovnocenný přímému nákupu státních dluhopisů od veřejnoprávních subjektů a orgánů členských států.

Soudní dvůr uvedl, že unijní Smlouvy sice zakazují ESCB poskytovat členskému státu jakoukoli finanční pomoc, avšak obecně nevylučují možnost ESCB odkupovat od věřitelů takového státu cenné papíry, které předtím byly tímto státem emitovány.

Nákup státních dluhopisů na sekundárních trzích nicméně nesmí mít účinek rovnocenný přímému nákupu takových dluhopisů na primárních trzích. Takových odkupů na sekundárním trhu dále nelze platně využívat k obcházení účelu zákazu měnového financování členských států, kterým je přimět členské státy, aby dodržovaly zdravou rozpočtovou politiku, a to tak, že zamezí tomu, aby měnové financování veřejných rozpočtů nebo zvýhodněný přístup veřejnoprávních orgánů k finančním trhům vedly k nadměrnému zadlužení nebo k nadměrným deficitům členských států. Provádí-li ECB nákup státních dluhopisů na sekundárních trzích, musí svou intervenci spojit s dostatečnými zárukami, aby tato intervence byla v souladu se zákazem měnového financování.

Soudní dvůr v tomto ohledu uvedl, že by intervence ESCB mohla mít v praxi účinek rovnocenný přímému nákupu státních dluhopisů, kdyby hospodářské subjekty, jež mohou nakupovat takové dluhopisy na primárním trhu, měly jistotu, že ESCB tyto dluhopisy odkoupí ve lhůtě a za podmínek, které těmto hospodářským subjektům umožní jednat fakticky jako prostředníci ESCB v přímém nákupu těchto dluhopisů od veřejnoprávních subjektů a orgánů daného členského státu.

Z návrhů rozhodnutí a pokynů, které ECB předložila v průběhu řízení, přitom vyplývá, že Rada guvernérů má být příslušná k rozhodnutí o rozsahu, zahájení, pokračování a ukončení intervencí předvídaných v rámci programu OMT na sekundárních trzích. Zejména pak ECB před Soudním dvorem upřesnila, že ESCB hodlá respektovat minimální dobu mezi emisí cenného papíru na primárním trhu a jeho odkupem na sekundárních trzích a neohlašovat předem své rozhodnutí o uskutečnění takových odkupů nebo objem zamýšlených odkupů.

Jelikož tyto záruky umožňují zamezit tomu, aby byly emisní podmínky státních dluhopisů narušovány panující jistotou o tom, že je ESCB po jejich emisi odkoupí, lze také jejich prostřednictvím vyloučit, že by uskutečnění programu OMT mělo v praxi účinek rovnocenný přímému nákupu státních dluhopisů od veřejnoprávních subjektů a orgánů členských států.

Podle Soudního dvora parametry programu OMT rovněž neumožňují pohlížet na něj tak, že by mohl členským státům vzít motivaci k vedení zdravé rozpočtové politiky, a že by tedy obcházel cíl zákazu měnového financování členských států.

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

[Úplné znění](#) rozsudku se zveřejňuje na internetové stránce CURIA v den vyhlášení.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazový záznam z vyhlášení rozsudku je dostupný na [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106